

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

В И С Н О В О К

до проекту Закону про електронні аграрні розписки (реєстр. № 9266 від 02.05.2023)

Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації на своєму засіданні 11 липня 2023 року (протокол № 103) розглянув проект Закону про електронні аграрні розписки (реєстр. № 9266 від 02.05.2023), поданий народним депутатом України Ковальчуком О. В. та іншими.

Законопроект розроблено з метою запровадження нового фінансового інструменту для кредитування сільськогосподарського виробництва, який базується на перевагах аграрних розписок, що функціонують відповідно до Закону України «Про аграрні розписки», дозволив би використовувати переваги ринків капіталу, депозитарної системи України, забезпечив би залучення грошових коштів у сільське господарство з іноземних ринків через кореспондентські відносини Центрального депозитарія цінних паперів.

В межах предметів відання Комітету щодо запропонованих законодавчих змін зазначаємо наступне.

1. Пунктом 11 частини третьої статті 6 та пунктом 10 частини четвертої статті 7 проекту Закону пропонується визначити обов'язкові реквізити електронної товарної аграрної розписки та електронної фінансової аграрної розписки.

Відповідно до частини першої статті 13 проекту Закону реєстр електронних аграрних розписок – це інформаційно-комунікаційна система, в якій відображається інформація про видачу електронних аграрних розписок, зміст та зміну їх реквізитів, припинення електронних аграрних розписок, обтяження електронної аграрної розписки, а також про початок примусового виконання зобов'язань за електронними аграрними розписками на підставі спеціальної виписки з Реєстру електронних аграрних розписок.

Одночасно з цим, частиною другою статті 6 Закону України «Про публічні електронні реєстри» (далі – Закон) визначено, що до базових реєстрів належить, зокрема, Єдиний державний демографічний реєстр.

Відповідно до положень частини другої статті 5 Закону у разі якщо об'єктами реєстрів є інформація про певні властивості, стан, правові, майнові та інші статуси об'єкта базового державного реєстру, інформація про такий об'єкт базового державного реєстру вноситься, зберігається, обробляється та використовується в таких реєстрах у вигляді ідентифікатора, що є реєстровим

номером відповідного об'єкта базового державного реєстру, крім випадків, передбачених законом або іншим актом законодавства, згідно з яким створено відповідний реєстр.

Враховуючи викладене, пропонуємо пункт 11 частини третьої статті 6 та пункт 10 частини четвертої статті 7 проекту Закону після слів «у випадку фізичної особи – реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія, якщо серія наявна, та номер паспорта громадянина України, уповноважений суб'єкт, що видав паспорт, дата його видачі, у разі, якщо особа через свої релігійні переконання відмовилася від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомила про це відповідні податкові органи» доповнити словами «та унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності)».

2. Частиною п'ятою статті 9 проекту Закону передбачається, що інформація про зміну предмета застави за електронною аграрною розпискою, що здійснюється відповідно до положень цієї статті, вноситься боржником та кредитором до реквізитів електронної аграрної розписки у Реєстрі електронних аграрних розписок через електронні кабінети з накладенням ними своїх кваліфікованих електронних підписів.

Разом з тим згідно з частиною другою статті 17 Закону України «Про електронні довірчі послуги» електронна взаємодія фізичних та юридичних осіб, яка потребує відправлення, отримання, використання та постійного зберігання за участю третіх осіб електронних даних, аналоги яких на паперових носіях повинні містити власноручний підпис відповідно до законодавства, а також автентифікація в складових частинах інформаційних систем, в яких здійснюється обробка таких електронних даних та володільцями інформації в яких є органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації державної форми власності, повинні здійснюватися з використанням кваліфікованих електронних довірчих послуг.

Відповідно до частини третьої статті 15 зазначеного Закону використання кваліфікованих електронних підписів та печаток забезпечує високий рівень довіри до схем електронної ідентифікації. Використання удосконалених електронних підписів та печаток забезпечує середній рівень довіри до схем електронної ідентифікації.

Крім того, пунктами 23, 44 частини першої статті 1 Закону України «Про електронні довірчі послуги» визначено, що:

кваліфікований електронний підпис – удосконалений електронний підпис, який створюється з використанням засобу кваліфікованого електронного підпису і базується на кваліфікованому сертифікаті відкритого ключа; удосконалений електронний підпис – електронний підпис, створений за результатом криптографічного перетворення електронних даних, з якими пов'язаний цей електронний підпис, з використанням засобу удосконаленого електронного підпису та особистого ключа, однозначно пов'язаного з підписувачем, і який дає змогу здійснити електронну ідентифікацію підписувача та виявити порушення цілісності електронних даних, з якими пов'язаний цей електронний підпис.

Разом з тим підпунктом 2 пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 17 березня 2022 р. № 300 «Деякі питання забезпечення безперебійного функціонування системи надання електронних довірчих послуг» визначено, що на

період воєнного стану на території України та протягом шести місяців з дня його припинення чи скасування дозволяється використання електронних підписів чи печаток, що базуються на сертифікатах відкритого ключа, виданих кваліфікованими надавачами електронних довірчих послуг без відомостей про те, що особистий ключ зберігається в засобі кваліфікованого електронного підпису чи печатки, користувачами електронних довірчих послуг для здійснення електронної взаємодії, електронної ідентифікації та автентифікації фізичних, юридичних осіб і представників юридичних осіб у разі, коли законодавством передбачено використання виключно кваліфікованих електронних підписів чи печаток (засобів кваліфікованого електронного підпису чи печатки, кваліфікованих електронних довірчих послуг) або засобів електронної ідентифікації з високим рівнем довіри, крім вчинення в електронній формі правочинів, що підлягають нотаріальному посвідченню та/або державній реєстрації у випадках, установлених законом, та випадках, пов'язаних з високим ризиком для інформаційної безпеки, що визначається власниками відповідних інформаційних та інформаційно-комунікаційних систем з урахуванням обмежень, установлених абзацом другим частини другої статті 17 Закону України «Про електронні довірчі послуги».

З огляду на зазначене пропонуємо в частині п'ятій статті 9 проекту слова «своїх кваліфікованих електронних підписів» замінити словами «своїх електронних підписів, що базуються на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису».

Ця ж пропозиція стосується частини першої статті 11, частини другої статті 12, частин восьмої, дванадцятої статті 13, частин першої, четвертої статті 14, частини третьої статті 15, частини першої статті 17, частини шостої статті 21, частини п'ятої статті 22, частини четвертої статті 23 проекту Закону.

3. Частиною другою статті 13 проекту Закону пропонується визначити, що держателем та адміністратором Реєстру електронних аграрних розписок є Центральний депозитарій цінних паперів, створений відповідно до Закону України «Про депозитарну систему України». Майнові права інтелектуальної власності на комп'ютерну програму (програмне забезпечення) Реєстру електронних аграрних розписок належать Центральному депозитарію цінних паперів.

Згідно з частиною другою статті 9 Закону України «Про депозитарну систему України», Центральний депозитарій – юридична особа, що функціонує у формі акціонерного товариства відповідно до Закону України «Про акціонерні товариства» з урахуванням особливостей, установлених цим Законом. Акціонерне товариство набуває статусу Центрального депозитарію з дня реєстрації Комісією в установленому порядку Правил Центрального депозитарію.

При цьому, відповідно до пунктів 1 та 3 частини першої статті 2 Закону адміністратор публічного електронного реєстру – юридична особа публічного права, що забезпечує функціонування та здійснює адміністрування публічного електронного реєстру, визначена законом або іншим нормативно-правовим актом, згідно з яким створено публічний електронний реєстр; держатель публічного електронного реєстру – орган державної влади, орган місцевого самоврядування, юридична особа публічного права, визначена законом, або саморегулювна

організація, що забезпечує створення, функціонування та ведення публічного електронного реєстру.

Також, згідно з частиною четвертою статті 3 Закону реєстри (будь-які їх складові) перебувають у власності держави, відповідної територіальної громади або відповідної саморегульованої організації в особі держателя відповідного реєстру.

Реєстри (будь-які їх складові), що використовуються для провадження дозвільної діяльності, надання адміністративних, соціальних та інших публічних послуг, провадження іншої управлінської діяльності та здійснення державного регулювання, перебувають виключно у власності держави або відповідної територіальної громади, включаючи виключні майнові права.

Враховуючи зазначене, проект Закону потребує приведення у відповідність до Закону в частині визначення держателем, адміністратором Реєстру електронних аграрних розписок юридичної особи публічного права, а також визначення власником зазначеного реєстру держави в особі відповідного держателя.

4. Згідно з частиною третьою статті 4 Закону виключно законом або іншим актом законодавства, згідно з яким створений реєстр, визначаються відомості, зазначені у частині другій статті 26 цього Закону (крім випадків, визначених статтями 40 і 41 цього Закону).

Так, пунктами 5-22 частини другої статті 26 Закону передбачено, що базовий реєстр створюється згідно із законом, в якому зазначаються: вимоги до публічних реєстраторів; вимоги до створювачів; об'єкт (об'єкти) реєстру, порядок його (їх) реєстрації та ідентифікації; джерела інформації відповідного реєстру; види реєстрових даних, метаданих та візуальних, підтверджуючих ці дані, образів (матеріалів фото- та відеофіксації, скан-копій тощо); спосіб (процес) створення створювачем інформації про об'єкт реєстру, у тому числі з використанням прикладних програмних інтерфейсів реєстрів; строки внесення до реєстру інформації про об'єкти реєстру; види та матеріальні форми документів, що створюються під час ведення реєстру, та спосіб їх обліку у складі такого реєстру; фінансові джерела створення програмно-технічних засобів реєстру та право власності на них; вимоги до ведення та адміністрування реєстру; вимоги до інтеграції з Системою електронної взаємодії; вимоги до обробки та захисту персональних даних, інших реєстрових даних та інформації; джерела фінансового забезпечення функціонування реєстру; форми і порядок оприлюднення та отримання реєстрової інформації, права та обов'язки користувачів; перелік послуг реєстру та розмір плати за їх надання; вимоги до системи управління ризиками та інформування суб'єктів інформаційної взаємодії і правоволодільців про порушення цілісності реєстрової інформації, її несанкціонованої обробки; порядок обов'язкового інформування правоволодільця про запити будь-яких осіб щодо інформації про нього та належні йому майно, майнові, правові та інші спеціальні статуси, а також про збирання, оброблення, внесення такої інформації до відповідних реєстрів, її зміну та видалення; дата початку функціонування реєстру.

Враховуючи зазначене, стаття 13 проекту Закону потребує приведення у відповідність до вимог Закону, зокрема шляхом доповнення її відомостями, передбаченими частиною другою статті 26 Закону.

Згідно зі статтею 7 Закону, електронна (технічна та інформаційна) взаємодія реєстрів здійснюється безперервно.

Електронна технічна взаємодія передбачає технічну та технологічну здатність реєстрів до обміну даними в режимі «електронний запит - електронна відповідь», взаємного пошуку та перегляду наявних даних, формування спільних масивів даних, документів та форм, автоматичного протоколювання всіх кроків та операцій зазначеної взаємодії за допомогою системи електронної взаємодії електронних ресурсів та/або програмних засобів відповідних інтегрованих інформаційних систем, інформаційних систем операторів, підключених до системи електронної взаємодії електронних ресурсів.

Електронна інформаційна взаємодія здійснюється за допомогою системи електронної взаємодії електронних ресурсів та/або програмних засобів відповідних інтегрованих інформаційних систем, інформаційних систем операторів, підключених до системи електронної взаємодії електронних ресурсів, у випадках та в обсязі, визначених цим Законом, законом або іншим актом законодавства, згідно з якими створено відповідні реєстри. Порядок електронної (технічної та інформаційної) взаємодії затверджується Кабінетом Міністрів України.

Враховуючи зазначене, пропонуємо по тексту проекту Закону слова «взаємодія», «інформаційна взаємодія» та «автоматична взаємодія» замінити словами «електронна інформаційна взаємодія» у всіх відмінках.

6. Згідно з абзацом другим пункту 11 частини третьої статті 6 проекту Закону основна частина електронної товарної аграрної розписки має містити такі обов'язкові реквізити, зокрема, «ім'я для фізичної особи». Аналогічні норми містять також інші запропоновані положення проекту Закону.

Відповідно до частини першої статті 28 Цивільного кодексу України фізична особа набуває прав та обов'язків і здійснює їх під своїм ім'ям.

Ім'я фізичної особи, яка є громадянином України, складається з прізвища, власного імені та по батькові, якщо інше не впливає із закону або звичаю національної меншини, до якої вона належить.

Так, зокрема, згідно зі статтею 12 Закону України «Про національні меншини в Україні» громадяни, в національній традиції яких немає звичаю зафіксувати «по батькові», мають право записувати в паспорті лише ім'я та прізвище, а у свідоцтві про народження - ім'я батька і матері.

Тобто ім'я фізичної особи, будучи особистим немайновим правом, яке дає можливість набувати прав та створювати обов'язки, а також здійснювати ці права та виконувати обов'язки, в окремих випадках може не містити такої складової як по батькові.

З огляду на викладене, проект Закону в цілому потребує відповідного доопрацювання у частині використання у всіх відмінках та формах числа слів «ім'я для фізичної особи».

7. Проект Закону в цілому потребує доопрацювання у частині використання слів «місце проживання для фізичних осіб – підприємців», оскільки відповідно до пункту 5 частини четвертої статті 9 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» в Єдиному державному реєстрі містяться такі відомості про фізичну

особу – підприємця, зокрема, місцезнаходження (адреса місця проживання, за якою здійснюється зв'язок з фізичною особою – підприємцем).

Разом з тим, проект Закону оперує поняттям «місце проживання фізичної особи».

Зазначаємо, що згідно з пунктами 4, 12 частини першої статті 2 Закону України «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні» декларування місця проживання особи - повідомлення особою органу реєстрації адреси свого місця проживання шляхом надання декларації про місце проживання в електронній формі з використанням Єдиного державного веб-порталу електронних послуг з подальшим внесенням такої інформації до реєстру територіальної громади. Реєстрація місця проживання (перебування) особи - внесення за заявою про реєстрацію місця проживання (перебування), поданою особою в паперовій формі, до реєстру територіальної громади інформації про місце проживання (перебування) особи.

Відповідно до пункту 4 частини першої статті 23 Закону України «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні» до реєстру територіальної громади вносяться такі відомості про особу, місце проживання (перебування) якої задекларовано/зареєстровано, зокрема, адреса задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування).

Відтак з метою забезпечення єдиного підходу та уніфікації термінології пропонуємо у проекті Закону для фізичної особи використовувати термінологію «адреса задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування)», а для фізичної особи - підприємця – «місцезнаходження».

8. Проект Закону потребує доопрацювання у частині використання слів «серія та номер паспорта» з огляду на таке.

Відповідно до пункту 1 частини першої статті 13 Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» документи, оформлення яких передбачається цим Законом із застосуванням засобів Єдиного державного демографічного реєстру (далі - Реєстр), відповідно до їх функціонального призначення поділяються на документи, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України, до яких віднесено й паспорт громадянина України.

Паспорт громадянина України виготовляється у формі картки, що містить безконтактний електронний носій. Оформлення паспорта громадянина України здійснюється розпорядником Реєстру.

Прийняття заяв-анкет для внесення інформації до Реєстру, видача паспорта громадянина України здійснюються розпорядником Реєстру або уповноваженими суб'єктами, передбаченими пунктом 4 частини першої статті 2 цього Закону (частини четверта, п'ята статті 21 зазначеного Закону).

Разом з цим, нормами частини сьомої статті 21 Закону визначено вичерпний перелік інформації, що вноситься до паспорта громадянина України:

- 1) назва держави;
- 2) назва документа;
- 3) ім'я особи;

- 4) стать;
- 5) громадянство;
- 6) дата народження;
- 7) унікальний номер запису в Реєстрі;
- 8) номер документа;
- 9) дата закінчення строку дії документа;
- 10) дата видачі документа;
- 11) уповноважений суб'єкт, що видав документ (код);
- 12) місце народження;
- 13) відцифрований образ обличчя особи;
- 14) відцифрований підпис особи;
- 15) податковий номер (реєстраційний номер облікової картки платника податків з Державного реєстру фізичних осіб - платників податків) або повідомлення про відмову від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідний контролюючий орган). У разі наявності повідомлення про відмову від реєстраційного номера облікової картки платника податків проставляється слово «відмова».

З огляду на зазначене, звертаємо увагу, що паспорт громадянина України оформлений засобами Реєстру не містить відомостей про його серію, а містить виключно номер документа.

Народні депутати України – члени Комітету при обговоренні законопроекту зауважили, про доцільність та слушність спрощення та здешевлення порядку видачі, обігу та припинення електронної аграрної розписки у порівнянні з традиційними паперовими аграрними розписками, та, що електронні аграрні розписки будуть існувати у формі електронного документа в Реєстрі електронних аграрних розписок, що в свою чергу сприятиме покращенню доступу виробників сільськогосподарської продукції до виробничих ресурсів та фінансування.

Враховуючи зазначене, за результатами обговорення Комітет ухвалив:

1. Рекомендувати Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики врахувати висловлені зауваження та пропозиції під час підготовки та розгляду проекту Закону про електронні аграрні розписки (реєстр. № 9266 від 02.05.2023), поданого народним депутатом України Ковальчуком О. В. та іншими.

2. Направити Висновок про розгляд зазначеного законопроекту до Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики.

Голова Комітету

М. КРЯЧКО